

ANMELDELSE

SPORFOSSILER

Jan Gruwier Larsen: Natur og Museum hæfte 4, 2005. 36 sider.
Naturhistorisk Museum, Århus. ISBN 87-89137-98-1. Pris 60 kr.

I forbindelse med at Adolph Seilachers udstilling Fossil Art - Spor i Tiden er i Danmark, har Naturhistorisk Museum i Århus udgivet et temahæfte om sporfossiler i Natur og Museum serien. Hæftet er skrevet af biolog Jan Gruwier Larsen, der er museumsinspektør på Naturhistorisk Museum i Århus.

Hæftet starter med en introduktion til sporfossiler, der tager udgangspunkt i eksempler fra udstillingen Spor i Tiden. Dernæst giver hæftet en gennemgang af de mest almindelige typer af sporfossiler, man kan finde på de danske strande, og en forklaring på hvilke dyr der har lavet dem, og hvilken adfærd der står bag de ofte indviklede mønstre sporfossilerne danner. Alle eksemplerne er illustreret med flotte farvebilleder af høj kvalitet samt små forklarende idealiserede skitser af sporfossilerne.

Da studiet af sporfossiler i dag er en enorm videnskab i rivende udvikling, hvor der hele tiden findes nye typer af sporfossiler ligesom gamle sporfossiler konstant omfortolkes, vil det være umuligt at repræsentere alle typer sporfossiler i et hæfte som dette. Dermed virker det som et klogt valg af forfatteren i stedet at satse på få enkelte typer af sporfossiler, der til gengæld er så almindelige at de fleste kan gå ud og finde dem på stranden. De eksempler, der bliver gennemgået, er lodrette gravegange som Skolithos og Diplocraterion, der er almindeligt forekommende i Kambriske sandsten. Sporfossiler fra kalk og flint får den største opmærksomhed, da disse er de hyppigst forekommende i Danmark og findes i alle former og afskygninger. Forfatteren kommer også ind på, hvad forskelle i konsistensen af substratet et dyr graver i betyder for, hvordan en gravegang kommer til at se ud. Eksempelvis har en gravegang fra samme type krebsdyr hele tre forskellige navne. Hvis sedimentet har været så hårdt, at der er kradsemærker i siderne på gangen hedder sporfossilet Spongiomorpha, og hvis sedimentet har været så blødt, at dyret har måttet forstærke gangen med sammenkittede kugler af sediment, hedder sporfossilet Ophiomorpha. Hvis der blot er glatte vægge i gravegangen, så hedder sporfossilet Thalassinoides. Derudover kommer hæftet også ind på andre typer af gravende organismer, samt borer i sten og skaller.

Bagerst i hæftet er en række forslag til supplerende læsning om sporfossiler, både til mere teknisk litteratur, lærebøger og populærvidenskabelige artikler. På de to sidste sider i hæftet er et skema med de mest almindelige typer sporfossiler, man kan finde

i Danmark. Her er de sat op med en kort beskrivelse af de vigtigste kendetegn og en skitsetegning af sporet. Derudover er der til hvert sporfossil det latinske navn for sporet, de geologiske aldre sporfossilet optræder i samt et bud på, hvilke dyr der har skabt dem. Hvis man vil have en kort og letforståelig indføring i den fascinerende verden af sporfossiler, er dette hæfte et godt køb, og hæftets dimensioner og flotte illustrationer gør det velegnet til at tage med på sporjagt, næste gang man kommer forbi en strand.

Jesper Milån

